

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



ש"פ נשא, ט' סיון, ה'תש"ל

חלק א – יו"ל לש"פ נשא, י"ב סיון, ה'תשע"ו



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע



ולעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ רב פעלים הרב נחמן ז"ל

בהרה"ח ר' פינחס ז"ל

סודאק

שליח כ"ק אדמו"ר זי"ע במדינות אנגלי' והסמוכות לה

במשך חמישים וחמש שנה

נפטר י"ז סיון, ה'תשע"ד

ת' נ' צ' ב' ה'



נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות



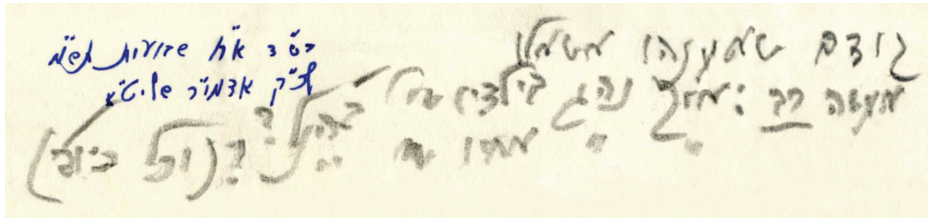
ולזכות השלוחים, אנ"ש, התמימים ותומכי המוסדות

ד"בית ליובאוויטש" במדינות אנגלי'

ב

[אסרו חג השבועות, היתש"מ]

קודם שאענהו אשאלו מעשה רב: איך נהג בילדיו שיי בהני"ל?
איך נהג אחיו שיי בהני"ל? (וכל כיו"ב)



ב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו־שאלה של מו"ה אליעזר צבי זאב צירקינד בתאריך זה —
בו כותב:

לא זכיתי להבין דברי קדשו דכ"ק אד"ש* שאין חיוב ללמד לבנים "ואספת דגנך וגו'", לעניות דעתי היא גמרא שלימה בקדושין דף כ"ט ע"א: "וללמדו אומנות". ואי כיון כ"ק אד"ש לבנים שהם קטנים או קטני קטנים, זה ג"כ לעניות דעתי בהגמרא כתובות דף ס"ה ע"ב: "דרש רבי עולא רבה וכו' אע"פ שאמרו אין אדם זן את בנו ובנותיו כשהן קטנים אבל זן קטני קטנים, עד כמה, עד בן שש וכו'".

וכיון שאין חיוב על האב לזון אחר שש, ויש עליו חיוב ללמדו אומנות, צריך להיות הלימוד של אומנות קודם הזמן ששייך לו, כדי שבהרגע הראשונה שהבן צריך לזון את עצמו, לא יגזול!

והענין שקטני קטנים וקטנים שייך לעבודה, זה פשוט מהמחלוקת של הרמב"ם והרמב"ן אם מעשה ידיהם של בניו של עבד עברי הם להאדון או להאב, כמוכא בהמשנה למלך בתחילת פרק ג' דהלכות עבדים, ושם מוכא ג"כ אם זה שייך עד שש או אחר שש וכו'...

ואע"פ שכל הנ"ל שייך להשיחה הק' דכ"ק אד"ש** בביאור פרש"י עה"ת ויקרא כ"ה פסוק מ"א ד"ה הוא ובניו עמו — לא כתבתם, לפי שהם בכלל יגדיל תורה ויאדיר; אבל מדברי קדשו דשבועות משמע שזה להלכה, א"כ אמרתי ארדה נא ואראה וגו'.

(* יום ב' דחג השבועות ה'תש"מ — שיחות קודש תש"מ ח"ג ע' 225 ואילך.

(** ש"פ במדבר, ב' סיון, ה'תש"מ — שיחות קודש שם ע' 151 ואילך.



Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה, ימי הספירה, ה'תשל"ט
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

במענה למכ"מ מיום ז' ניסן שהגיע באיחור זמן.

מובן שצודקת בכתבה שישנן בנות (וכן בנים) שאינן מסוגלות למשרות (התעסקות) בחינוך והוראה, ומובן ג"כ שגם להן צריך לעזור בבחירת מקצוע המתאים, שזהו כולל מקצוע הכי חשוב – להיות עקרת הבית טובה.

ופשוט ג"כ שבאם אין ביי"ס במקצוע המסוים המתאים לתנאים אלה – ה"ז נסיון מהשם (בדוגמת פרנסת חילול שבת), וכידועה הדוגמא – שאין מרפאים ומבריאים יד וכיו"ב באם ע"י הטיפול ימות, ר"ל, החולה. ואפילו כשהטיפול בדוק ומנוסה שיבריא היד במאה אחוז, ואפילו באם היד תבריא תיכף והמיתה, ר"ל, תבוא לאחר זמן.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות

מ. שניאורסאהן

בטח משתתפת (ותשתתף ביתר שאת) בהמבצעים, וה' יצליחה.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נשא, י"ב סיון הבעל"ט – הננו מוציאים לאור חלק מהתועדות ש"פ נשא ט' סיון, ה'תשל"ל, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב ש"פ במדבר וערב חג השבועות, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

מאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ.י.

א

בס"ד. שיחת ש"פ נשא, ט' סיון, ה'תש"ל.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. עומדים אנו בימי התשלומין של חג השבועות, ובימי התשלומין גופא — ביום השבת.

ויש לבאר תחילה השייכות של יום השבת לימי התשלומין — בהקדים כללות הענין של ימי התשלומין, שיש לבארו בב' אופנים: (א) כיון שבימים אלו יכולים להקריב את הקרבנות של חג השבועות — כדברי הגמרא¹: "מניין לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה, שנאמר² בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות, מקיש חג השבועות לחג המצות, מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה, אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה" — לכן שייכים גם ימים אלו לחג השבועות, שנקראים ימי התשלומין.

(ב) הלימוד בגמרא הוא ששבעת הימים עצמם שייכים לחג השבועות, שגם בו צ"ל ענין של שבעה ימים, כמו בחג המצות ובחג הסוכות; ובגלל שייכותם של הימים לחג השבועות, יכולים להקריב בהם את הקרבנות של חג השבועות.

והנפק"מ בין שני אופנים אלו (ועפ"ז תתברר מסקנת הענין) — בנוגע ליום השבת:

הלשון הוא "תשלומין כל שבעה", ולא כל ששה,

— כיון שחג השבועות עצמו נחשב ליום ראשון של התשלומין, וההסברה בזה³ — לפי שמלבד ענין היו"ט עצמו, שזהו העיקר שבו, יש בו גם ענין של תשלומין לעיקר שבו (כמבואר במ"א⁴). וע"ד חול המועד, שהוא בעצמו ענין של יו"ט, שיש בו מצות עשה מן התורה "להיות שמח וטוב לב"⁵, ולכן צ"ל בו שתיית יין, כיון ש"עכשיו שאין ביהמ"ק קיים אין יוצאים י"ח שמחה אלא ביין"⁶ (כמדובר כמ"פ⁷), ונוסף לזה יש בו

(1) חגיגה יז, א.

(2) פ' ראה טז, טז.

(3) ראה גם לקו"ש חכ"ח ע' 77 ואילך.

וש"נ.

(4)

(5) שו"ע אדה"ז אר"ח סתקכ"ט ס"ו.

(6) שם ס"ז.

(7) ראה גם תר"מ חנ"ב ריש ע' 114. וש"נ.

.. רק שאח"כ גרם החטא ונתגשמו הם והעולם, עד עת קץ הימין, שאז יזדכך גשמיות הגוף והעולם ויוכלו לקבל גילוי אור ה' שיאיר לישראל ע"י התורה כו", וממשיך, ש"מיתרון ההארה לישראל יג' חושך האומות ג"כ, כדכתיב וכו", ומביא על זה ד' פסוקים (שזהו ענין הדורש ביאור מיוחד⁶³ — מדוע הוצרך להביא ד' פסוקים דוקא, לא פחות ולא יותר)⁶⁴.

* * *

י. מאמר (כעין שיחה) ד"ה נשא את ראש בני גרשון גם הם.

* * *

יא. הביאור בפירושו רש"י⁶⁵ על הפסוק⁶⁶ "כה תברכו את בני ישראל אמור להם", "אמור להם, כמו זכור שמור. . אמור להם, שיהיו כולם שומעים, אמור, מלא, לא תברכם בחפזון ובבהלות, אלא בכוונה וכלב שלם", — דכיון שנאמר "אמור להם" (ולא "אמור" סתם, שיכול להתפרש שאינו ציווי אלא לשון מקור), הרי זה ציווי, אלא שאעפ"כ נאמר בלשון מקור, "כמו זכור שמור", כיון שזהו ציווי תמידי, וכן ברכת כהנים היא ענין תמידי — בזמנים קבועים בשנה (וע"ד "תמיד" שנאמר במנורה⁶⁷, להיותו בכל לילה, אף שאינו בכל משך המעל"ע).

אך עדיין אינו מובן: כיון שלא נתפרש כאן הזמן הקבוע לברכת כהנים — למה נאמר בכלל "אמור להם", לאחרי שכבר נאמר הציווי "כה תברכו", וגם, למה נאמר "אמור להם", בלשון רבים, ולא בלשון יחיד, כמו נוסח הברכה? — ועכצ"ל שכאן מדובר גם אודות ענין שנוגע לשומעים ("להם") — "שיהיו כולם שומעים", היינו, שהברכה היא אמנם לכל אחד בתור יחיד, אבל כל יחיד מתברך בתור חלק מהכלל.

וכיון שיש כאן ברכה וכוונה הן ליחיד והן לכלל, יש צורך לשלול שלא יהי' זה בחפזון ובבהלות, אלא בכוונה וכלב שלם —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י"ח ע' 76 ואילך.

* * *

(63) ראה לקוטי לוי"צ הערות לתניא שם (ע' טו). סד"ה וארא תשל"ה. התוועדויות תשמ"ו ח"ב ריש ע' 815.

(64) חסר הסיום (המו"ל).

(65) כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל ריבוי קושיות על פירושו רש"י, באמרו לא' המסובים למנות את מספרם (ומידי פעם שאל היכן

אוחזים במספר הקושיות), ולאחרי הקושיא הי"ט, אמר (בבת-שחוק) שיש עוד קושיות, אבל מסתמא מספיק י"ט קושיות בפעם אחת! ...

ואח"כ בהתחלת הביאור אמר, שנוסף על י"ט קושיות, יש גם הקושיא העשרים.

(66) פרשתנו ו, כג.

(67) ר"פ תצוה ובפרש"י.

איך אפשר לומר שמ"ת פעל הבדלה בין ישראל לעמים — הרי החילוק הוא (כאמור לעיל) שנכרי שלומד תורה הרי הוא נשאר קשור עם העולם, משא"כ בניי, שמתעלים למעלה מהעולם.

וע"ד הפעולה דמ"ת לגבי לימוד התורה של האבות⁵⁵ — שהתורה שלמדו האבות, ככל שגדלה מעלתה כו', הגיעה רק עד לשרש הנאצלים, ואילו מ"ת פעל ביטול הגזירה ש"תחתונים לא יעלו לעליונים"⁵⁶, כך, שע"י לימוד התורה מתאחדים בניי עם הקב"ה (הבורא) בעצמו.

ועד"ז הוא גם החילוק בין בניי לגוים — שגוי נשאר תמיד קשור עם העולם, כך, שנשאר בגדר "נברא", ואילו יהודי, ע"י לימוד התורה הוא מתאחד בתכלית עם הבורא; והרי אין לך "אין ערוך" גדול יותר מאשר הריחוק בין נברא לבורא.

ט. וה"בכך" מזה בעבודה בפועל:

ע"י לימוד התורה — נעשה יהודי בעה"ב על העולם, כפי שמצינו בירושלמי⁵⁷ שפס"ד של ב"ד בנוגע לעיבור השנה או החודש משנה את מציאות העולם — ש"בתולי חוזרין", כיון שהתורה היא למעלה מהעולם, ולכן ע"י התורה נעשים בניי בעה"ב על מציאות העולם לשנותו כו'. — תורה עצמה אינה יכולה לפעול זאת, כי אם ע"י שיהודי לומד תורה.

ועד שע"י התורה פועל יהודי בעולם שיהי' בו גילוי אלקות — לאחר שפועל תחילה בעצמו, ע"י הלימוד באופן של ביטול כו' (כמדובר במאמר שלפנ"ז⁵⁸), וע"י פועל גם בחלקו בעולם, ועד שפועל בכל העולם, והיינו, שע"י שהקב"ה נעשה "אלקינו", אזי נמשך אח"כ להיות "מלך העולם".

וכיון ש"אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁵⁹, הרי ע"י פעולת התורה בעולם נעשה גם העולם חד עם קוב"ה, וזוהי ההכנה לקיום היעוד "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו"⁶⁰ ש"ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד"⁶¹.

וכמבואר בתניא⁶² ש"כבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה

(55) ראה סה"מ תרנ"ד ע' ר. תרע"ח ע' קסה. תרפ"ט ע' 269. תש"ג ע' 23. ועוד.
(56) שמור"ר פ"ב, ג. הנחומא וראו טו. ועוד.
(57) כתובות פ"א ה"ב ובקה"ע שם. וש"נ.
(58) ד"ה וידבר אלקים דיום ב' דחה"ש פ" (לעיל ע' ...).
(59) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). ועוד.
(60) ישע"י מ, ה.
(61) ואתחנן ד, לט.
(62) פל"ו.

גם ענין של תשלומין ליו"ט, שלכן, אם לא ברך שהחיינו ביו"ט, יכול להשלים זאת בחוה"מ⁸ —

הרי זה כולל גם את יום השבת, כיון שאי אפשר שיהיו שבעה ימים ללא יום השבת.

ובכן: אם נאמר שכל ענין ימי התשלומין הוא רק בגלל שבהם יכולים להקריב את קרבנות החג — הרי כיון שביום השבת אי אפשר להקריב את קרבנות החג [כיון שבשבת יכולים להקריב רק את קרבנות היום עצמו, ולא קרבנות שהם תשלומין לחג⁹], נמצא שיום השבת אינו שייך כלל לימי התשלומין.

אבל אם נאמר שהימים עצמם שייכים לחג, וכתוצאה מזה יכולים להקריב בהם את קרבנות החג — שייך גם יום השבת לימי התשלומין, אף שאי אפשר להקריב בו הקרבנות, כי העדר המסובב (הקרבנות הקרבנות) אינו מבטל את הסיבה (שהיום מצד עצמו שייך לחג).

והנפק"מ בפועל — אם יש ביום השבת כל הענינים השייכים לימי התשלומין, שבהם אין אומרים תחנון, שלכן אין לומר ביום השבת "אב הרחמים" ו"צדקתך צדק".

וכיון שרבינו הזקן פוסק (בסידורו) שאין אומרים תחנון "מר"ח סיון עד י"ב בו . . כי החג יש לו תשלומין כל שבעה", ואינו מחלק בין ימות החול ליום השבת, הרי מובן שביום השבת שלאחרי שבועות אין לומר "אב הרחמים" ו"צדקתך צדק", כיון שגם הוא נכלל בימי התשלומין, אף שאי אפשר להקריב בו קרבנות החג.

ונוסף על השייכות של יום הש"ק זה לחג השבועות להיותו אחד משבעת ימי התשלומין, ישנה גם השייכות המיוחדת לחג השבועות מצד ענינו של יום השבת, שהרי ביום השבת עולים כל הענינים של ששת הימים שלפניו — הן ע"פ נגלה, כמובן ממארז"ל¹⁰ "מי שטרח בערב שבת (שקאי על כל ששת ימי השבוע) יאכל בשבת", ועאכו"כ ע"פ קבלה וחסידות¹¹, וא"כ, בשבת שלאחרי חג השבועות עולים גם כל הענינים של חג השבועות.

ולכן, כאן המקום להמשיך ולסיים את הענינים שדובר אודותם בחג השבועות, הן בהמאמר, והן בענינים שלפניו ושלאחריו.

ב. דובר בחג השבועות¹² אודות השייכות של התורה לעולם, כולל

(8) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ג ס"ב. תשכ"ג ס"ג (תו"מ ח"ז ע' 51). וש"נ. וראה גם שיחת אחש"פ ס"ד (לעיל ע' 10) ע"ז ג, סע"א. (... וש"נ. (11) ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ. (9) ראה גם שיחת ש"פ נשא, ט' סיון (12) שיחת יום ב' דחה"ש ס" (לעיל ע' ..).

גם לשבעים אומות העולם — הן מצד אגדה, כדאיתא במדרש רבה בתחלתו שהתורה היא "דיפתראות ופינקסאות" שעל ידם נברא העולם, והן מצד הלכה, ש"נכרי ועוסק בתורה (במצוות דידהו) הרי הוא ככהן גדול"¹³; ונתבאר, שיש אצלם גם מעלת ויוקר התורה מצד עצמה (לא רק כפי ששייכת לקיום מצוות דידהו) — "יקרה היא מפנינים .. מכה"ג הנכנס לפני ולפנים"¹⁴.

ומזה למדים גם בנוגע לנשים — שאע"פ ש"אשה אינה במצות ת"ת"¹⁵, מ"מ, כיון ש"חייבות ללמוד מצות שלהן לידע האיך לעשותן כו", יש אצלן גם מעלת ויוקר התורה מצד עצמה, וכמ"ש רבינו הזקן¹⁶ שזהו הטעם ש"נשים מברכות ברכת התורה" — דיש לומר בדרך אפשר¹⁷, שמקורו של רבינו הזקן הוא הלימוד במכ"ש וק"ו מנכרי שיש אצלו גם מעלת ויוקר התורה מצד עצמה (אלא שנכרי אינו מברך ברכת התורה, כיון שאינו מחוייב בברכות, משא"כ נשים, כיון שמברכות על מצוות שלהן, מברכות גם ברכת התורה).

ג. ובהקדים — שמצינו בדברי האחרונים טעמים נוספים בנוגע לחיוב נשים בברכת התורה:
(א) כמו ברכת הנהנין.

וענין זה מרומז גם בדברי רבינו הזקן בהתחלת דיני ברכת התורה¹⁸: "ברכת התורה צריך לזוהר בה מאד .. לברך עלי' בשמחה יותר מעל כל הנאות שבעולם", היינו, שזוהי הנאה גדולה יותר מכל הנאות שבעולם, הן הנאות גשמיות והן הנאות רוחניות, ולכן צריך לברך עלי', אע"פ שהיא הנאה רוחנית.

[ולמעשה, שאין להביא ראיה שמברכים ברכת הנהנין על הנאה רוחנית מזה שמברכים על "ריח" ש"הנשמה נהנית ממנו"¹⁹ — כי, גם ההנאה מ"ריח" היא (לא הנאה רוחנית, כמו ההנאה מתומ"צ שאינה שייכת לגוף כלל, אלא) הנאה גשמית²⁰, וכפי שרואים שגם אדם גס ביותר

13) סנהדרין נט, א.
14) תוס' שם.
15) ה' ת"ת לאדה"ז ספ"א.
16) שו"ע אדה"ז אור"ח סו"ס מז.
17) אע"פ שמי יבוא בסוד ה' ובסוד עבדיו הנביאים, וכמ"ש הצ"צ (שו"ת יו"ד סס"ג, ח; סק"ב (ח"א נח, ד; ח"ב יז, ב)) בנוגע לימוד התורה שלו (ועאכו"כ בנוגע לאנשים כערכנו) לגבי לימוד התורה של רבינו הזקן: "כשם שבין קדשי קדשים לחולי חולין כך גבהו דרכיו מדרכינו" (וכיון שכותב זאת בשו"ת, הרי מובן שזהו ענין בנגלה).
18) אור"ח ר"ס מז.
19) ברכות מג, ב.
20) ראה גם רמב"ן וריטב"א שנעתקו בלקו"ש ח"יד ע' 149 הערה *8.

לעולם ונלמדת ע"י יהודי שנמצא במעמד ומצב בלתי טהור, נשארת התורה למעלה מהעולם.

משא"כ כשמדובר אודות ירידת התורה בעניני העולם — שהרי התורה ירדה למטה ונתלבשה בעניני העולם כדי לברר ולזכך אותם (והרי ידוע⁵² שעבודת הבירורים היא באופן של התלבשות בלבושי המתברר כו'), ועד שאפילו נכרי יכול ללמוד תורה [ואף שאצלו אין זה באופן שנעשה דם ובשר כבשרו, הרי זה עדיין באופן שהתורה באה למטה בפנימיות, ולא כמו מצוה שהיא רק באופן מקיף] — אזי יכולה הטומאה לידבק לתורה, ולכן אסור ללמוד תורה במבואות המטונפות.

ז. ועפ"ז מובן החילוק בלימוד התורה בין איש ישראל לנכרי — שאיש ישראל שלומד תורה הוא למעלה מכה"ג, ואילו נכרי שלומד תורה הוא רק ככה"ג⁵³:

איש ישראל (אפילו אם הוא אסור לבוא בקהל, הרי גם הוא איש ישראל) הוא בעצם למעלה מהעולם, ולכן, ע"י לימוד התורה הרי הוא מתעלה למעלה מכל הענינים שישנם בעולם, למעלה אפילו מכה"ג ש"נכנס לפני ולפנים", שזהו המקום הכי נעלה שבעולם.

משא"כ נכרי שקשור עם מציאות העולם, יכול להתעלות ע"י לימוד התורה רק לתכלית העילוי שבעולם — קדש הקדשים, "לפני ולפנים", אבל זהו עדיין בעולם [שהרי קדש הקדשים הוא מקום גשמי בעולם, ששם נכנס הכה"ג ביוהכ"פ בגשמיות (בודאי היתה גם הכניסה והעלי' בהיכלות רוחניים, אבל העיקר היא הכניסה לקדש הקדשים בגשמיות)], אבל לא למעלה מזה, למעלה מהעולם לגמרי (כמדובר בחג השבועות⁵⁴).

ח. וענין זה בא בהמשך להמדובר לאחרונה אודות הענין ד"מיהו יהודי":

רוצים כאן להשוות לא רק שני ענינים שיש ביניהם איזה דמיון והשתוות, אלא שני ענינים שאין ביניהם שייכות כלל, ולא עוד אלא שהם הפכיים זמ"ז — דכשם שישנה ההבדלה בין אור לחושך, כך בשעת מ"ת, שאז "בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", נעשית ההבדלה בין ישראל לעמים.

ואע"פ שגם נכרי יכול ללמוד תורה (בענינים השייכים אליו), וא"כ,

52) ראה סה"מ תרכ"ט ע' קפו ואילך. הערה 57 (משיחה זו).
53) רבי"ח ע' קעב ואילך. ועוד. 54) שיחת יום ב' דחה"ש סכ"ז (לעיל ע' 53) ראה גם לקו"ש ח"יד ע' 38; ע' 44 (...).

בעולם כדי לברר ולזכך את העולם ולפעול בו שיהי' בתכלית העילוי השייך לו, כך, שאין זה ענין שלמעלה מהעולם לגמרי, אלא שפועל בעולם שבהיותו במציאותו יהי' בתכלית העילוי.

וכמו בכל ענין, ניתוסף עריכות ("ס'איז געשמאקער") כשמוצאים אותו גם בהלכה:

יש דין ש"דברי תורה אינן מקבלין טומאה"⁴³, שלכן, גם מי שאינו טהור יכול ללמוד תורה, כיון שהטומאה שלו אינה נדבקת לתורה. ולאידך גיסא יש דין שאסור ללמוד תורה במבואות המטונפות⁴⁴.

ולכאורה אינו מובן⁴⁵: כיון שדברי תורה אינן מקבלין טומאה, מדוע אסור ללמוד תורה במבואות המטונפות — הרי התורה לא תקבל את הטומאה מהמבואות המטונפות, וא"כ, הי' צ"ל מותר — ובמילא צריך⁴⁶ — ללמוד שם?!

ואין לומר שהאיסור ללמוד במבואות המטונפות הוא משום בזיון, שהרי גם הלימוד ע"י אדם בלתי טהור הוא בזיון (והרי אין לומר שאין זה בזיון כיון שאף אחד אינו יודע שהוא בלתי טהור — כי: (א) הדין הוא שמוותר לו ללמוד כאשר גם אחרים יודעים שהוא טמא, (ב) הבזיון הוא גם בנוגע ללומד עצמו שיודע שהוא בלתי טהור).

והביאור בזה — שהחילוק הוא אם הטומאה היא אצל איש ישראל או שהיא בענין שבעולם:

כל אחד מישראל הוא תמיד למעלה מהעולם וקודם לעולם⁴⁷, ולכן נמצא תמיד במעמד ומצב של טהרה, כפי שאומר כל אחד⁴⁸: "נשמה שנתת בי טהורה היא" — לא רק קודם ירידתה בגוף, אלא גם לאחרי ירידתה בגוף. וכיון שסוכ"ס "לא ידח ממנו נדח"⁴⁹, הנה מבלי הבט על כל מה שיהי' בינתיים — ישאר טהור. וא"כ, הרי זה ע"ד הדין ששינוי החוזר לברייתו אינו שינוי (גם קודם שחוזר לברייתו)⁵⁰. ולכן, כשיהודי לומד תורה שקדמה לעולם אלפיים שנה⁵¹, הנה גם כפי שהתורה באה

(43) ברכות כב, א. רמב"ם הל' ק"ש (מברכות ס, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ז ה"ג. ועוד).

(44) ראה טושו"ע ואדה"ז אר"ח ספ"ה. ועוד.

(45) ע"פ שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

(46) ראה גם תו"מ חל"ט ע' 328. "רשימת המנורה" ע' קיג בעהרה (ובהנסמן שם).

(47) שהרי בכל רגע פנוי יש חיוב ללמוד תורה. (50) ראה ב"ק צג, ב. צו, א"ב. וראה גם (51) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. נתחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.

(48) ראה ב"ר פ"א, ד. ועוד.

שאינו שייך כלל לרוחניות, נהנה מריח, אלא שהיא "רוחנית" רק לגבי שאר הנאות שעל ידם ניתוסף בגשמיות הגוף, שנהנה מהם מצד עצמו, כמו אכילה ושתי', שנעשים דם ובשר כבשרו, משא"כ ריח, אין הגוף יכול ליהנות ממנו אלא ע"י הנשמה.

ועאכ"כ לפי המבואר²¹ בפירוש ש"הנשמה נהנית ממנו", שע"י הריח ממשיכים את הנשמה אל הגוף, כפי שרואים שכאשר אדם מתעלף, רח"ל, אזי ע"י ריח חזק חוזרת ונמשכת הנשמה אל הגוף — הרי מובן בודאי שזוהי הנאה גשמית].

(ב) מצד הלימוד מיוחד בנוגע לברכת התורה — "מנין לברכת התורה לפני" מן התורה, שנאמר²² כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו²³.

[אך עפ"י הי' צ"ל החיוב דברכת התורה על כל מי שלומד תורה — גם נכרי, כי, בשלמא אם ברכת התורה היא כמו ברכת הנהנין, אין זה שייך לנכרי שלא נצטווה על ברכת הנהנין (הן לפי הקס"ד שזהו חיוב מן התורה, כמו ברכת המזון, והן לפי המסקנא להלכה שזהו חיוב מדרבנן²⁴); אבל אם זהו גדר וחיוב מיוחד בלימוד התורה, הרי זה שייך לכל מי שלומד תורה, גם נכרי. ויש לתרץ (בדוחק), שכיון שלמדים ממ"ש "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו", הרי זה שייך רק לאלו שלהם אמר משה רבינו פסוק זה — בני" דוקא].

ונתבאר הקושי שבטעמים אלו, שעפ"י היו הנשים צריכות לברך בכל פעם שמתחילות ללמוד — שזהו חידוש שלא אישתמיט תנא בשום מקום לאמרו; ורק לפי דברי רבינו הזקן* שהברכה היא מצד החיוב "ללמוד מצוות שלהן", הרי כיון שחיוב זה הוא במשך כל היום, די להן בברכה פעם אחת בכל יום, כמו באנשים.

(* החילוק בין דברי האחרונים הנ"ל לדברי אדה"ז: לדידהו — ה"ז ענין בפ"ע שנהנה ממנו (ולכן מברכת) וכיו"ב. משא"כ לאדה"ז — ה"ז חיוב (א) הקשור במצוותיהן שכמה מהן חיובן כל היום, (ב) שבכלל גמור קיום המצוה, ולכן בכלל הברכה צ"ל בעת הגמר (וע"ד שאין מברכים על עשיית הסוכה — אף שנאמר²⁵ "תעשה", ובירושלמי²⁶ שמברכין לעשות כו'), אלא שכיון שחיובות ללמוד כו' יש בזה ענין דחיבותא וכו' מכל הנאות כו'.

(21) ראה סה"מ תרנ"ד ע' פו. תו"מ סה"מ (24) ראה אנציק' תלמודית ערך ברכות כסלו ע' קפג. תו"מ חיי"ב ע' 22. חכ"ג ע' הנהנין בתחלתו (כרך ד ע' שכט ואילך). 188. ועוד.

(22) האזינו לב, ג.

(25) פ' ראה טז, יג.

(26) ברכות פ"ט ה"ג.

(23) ברכות כא, א.

[ולהעיר מהמבואר בכמה שיחות²⁷ אודות אופן לימודו של רבינו הזקן — שמלכתחילה למד הענין (עם כל הטעמים והנימוקים כו') כפי שהוא לאמיתתה של תורה (שעפ"ז מתורצות מיד כו"כ קושיות כו'), ורק לאח"ז הוסיף לבאר מדוע אי אפשר לומר סברא זו או אחרת; ולא באופן שתחילה ישנו מצב ד"במחשכים הושיבני"²⁸, שלא יודעים את הפירוש, ומגששים באפילה כו' ("מ'טאפט אַ וואַנט..."), עד שסוכ"ס באים לפירוש האמיתי.

ועד"ז בנדו"ד — בנוגע לטעם שנשים מברכות ברכת התורה: אין הכוונה שבגלל שיש קושי בשאר הטעמים, ונשארת רק הסברה אחת, לכן אין ברירה ובהכרח לפרש כן, אלא מלכתחילה זהו הטעם האמיתי].

ד. המשך השיחה²⁹ — (א) שמצד החיוב התמידי לעסוק בתורה יש לאדם שייכות ללימוד התורה גם בשעה שאינו עוסק בה, ולכן לא צריך דעת בפועל שלא ייקרא הפסק והיסח הדעת (אא"כ עושה ענין הפכי), כמו בתפילין, כי עצם החיוב מקשר האדם למצוה³⁰, (ב) השייכות של ברכת התורה ל"ברכות השחר שלא תיקנו אותן אלא פ"א ביום" היא רק כשהחיוב דלימוד התורה הוא במשך כל היום, כמו ברכות השחר, ש"תקנום חכמים על .. מה שהבריות נהנין בכל יום שיברכו .. בפעם הראשונה שנהנין הנאה זו בכל יום ויום"³¹ — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה³² בלקו"ש ח"ד ע' 148 ואילך.

* * *

ה. כמו"כ נתבאר בחג השבועות³³ שמצד מעלת התורה נעשה לומד התורה בדרגה נעלית יותר אפילו מכהן גדול — "קודם לכהן גדול"³⁴, ועד שאפילו מי שאסור לבוא בקהל, אם הוא "תלמיד חכם", הרי הוא "קודם לכהן גדול עם הארץ"³⁵; ויתירה מזה: "אפילו נכרי" —

(27) ראה סה"ש תש"ו ע' 28.
 (28) איכה ג, ו. וראה סנהדרין כד, א.
 (29) במענה על השאלה שלכאורה גם לולי זה ש"חייבות ללמוד כו", לא יצטרכו הנשים לברך בכל פעם שמתחילות ללמוד, כי, (א) הפסק הלימוד אינו חשיב היסח הדעת, (ב) "ברכת התורה היא כברכות השחר שלא תקנו אותן אלא פ"א ביום".
 (30) משא"כ בתרומה וקדשים (ראה אנציק' תלמודית ערך הסח הדעת בתחלתו (כרך ט ע' תקמו ואילך). וש"נ) — לא די בכך שאינו מסיח דעתו בפירוש, אלא צריך

דעת בפועל, כיון שצריך לפעול קישור האדם עם הקרבן וכיו"ב.
 (31) ועפ"ז יש לבאר עוד כמה ענינים ודיוקים בשו"ע של רבינו הזקן, אלא שאין כאן מקומם.
 (32) בשילוב שיחת יום ב' דחה"ש שנה זו.
 (33) שיחת יום ב' דחה"ש סכ"ו (לעיל ע' ...).
 (34) הוריות יג, א.
 (35) איך שיהי' הביאור בזה — כיצד יכולה להיות מציאות כזו.

שהוא למטה אפילו מהדרגה הכי פחותה שבבנ"י — אם הוא "עוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול"³⁶.

[ועפ"ז יש לבאר (בדרך אגב) סיפור הגמרא³⁶: "מעשה בנכרי אחד .. (ש) בא לפני שמאי (ואח"כ לפני הלל) אמר לי' גיירני על מנת שתשימני כהן גדול" — דלכאורה אינו מובן³⁷: מדוע רצה להיות כהן גדול — "אטו"³⁸ בשופטני עסקינן?! ובודאי לא מסופר בגמרא אודות אדם לא נורמלי שרצה להיות כהן גדול, שהרי כל סיפור בתורה יש בו תוכן והוראה. אך הענין הוא — שכיון ש"אפילו נכרי ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול", לא הבין הנכרי מדוע אינו יכול להיות כה"ג כפשוטו בביהמ"ק, עד ש"הלך וקרא .. והזר הקרב יומת"³⁹, שאז חזר בו מרצונו להיות כה"ג, כיון שהבין שטובתו שלא יהי' כה"ג, כדי שלא תבטל מציאותו].

אך יש בזה חילוק — שיהודי שעוסק בתורה הרי הוא "קודם (למעלה מ) כהן גדול", ואילו נכרי שעוסק בתורה הרי הוא רק "ככהן גדול", אבל לא למעלה ממנו.

ולכאורה אינו מובן — דממה־נפשך: אם מצד מעלת התורה אין הגבלות כלל — מדוע נכרי שעוסק בתורה הוא רק כה"ג, ולא למעלה ממנו; ואם לימוד התורה אינו יכול להעלות את הלומד כל כך — מדוע יהודי שעוסק בתורה הוא למעלה מכה"ג?

ו. ויובן בהקדם משנ"ת במאמרי חג השבועות⁴⁰ שיש בתורה ב' ענינים:

מחד גיסא — התורה היא למעלה מהעולם לגמרי, וכמובן ממ"ש על דברי תורה: "הלא כה דברי כאש"⁴¹, כשם ש"ה' אלקיך אש אוכלת הוא"⁴² — שטבע האש שנמשך למעלה [ולא כמו שאר היסודות ששייכים לארץ: יסוד העפר — ארץ עצמה, ויסוד המים — שיוורדים ממקום גבוה למקום נמוך, ויסוד הרוח — שאמנם לא יורד למטה, אבל גם לא עולה למעלה], כך, שגם בהיותה למטה הרי היא נשארת למעלה מהעולם.

ולאידך גיסא — ניתנה התורה למטה דוקא, ובאופן שמתלבשת

(36) שבת לא, א.
 (37) ראה גם תו"מ ח"מ ע' 232.
 (38) ראה ב"ק פה, א. ב"מ מ, א. ב"ב ז, (41) ירמי' כג, כט.
 (42) ואתחנן ד, כד. וראה לקו"ת ר"פ א. ועוד.
 (39) במדבר א, נא. ועוד.
 (40) אחרי. ובכ"מ.